

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD Univerzita Karlova

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Studijní program: Mediální studia

Ročník: 1. (2020/2021)

Předmět: Výzkum médií I

Autorka: Ema Šimečková

Téma práce:

Zobrazení mužů a žen v hlavním televizním vysílacím čase

rešerše – kvantitativní obsahová analýza

Vypracováno v říjnu 2020

Úvod

Předmětem mé práce je rešerše článku *Depictions of Gender on Primetime Television: A Quantitative Content Analysis* autorů Alexandera Sinka a Dany Mastro. Jejich výzkum na téma zobrazení genderu v hlavním televizním vysílacím čase (tj. 20:00-23:00 hod.) byl publikován v rámci akademického časopisu *Mass Communication and Society* v roce 2017. Analyzovaným vzorkem bylo 89 programů vysílaných 9 různými televizními stanicemi v časovém období od září do prosince 2013. Předmětné programy byly různého žánru – od sitkomů přes dramata až po dokumenty podle skutečných událostí. Tyto programy ve sledovaném časovém úseku zobrazily celkem 1254 postav.

Metodika

Kódování při výzkumu vykonávali čtyři proškolení vysokoškolští studenti, kteří byli pověřeni kódováním z pohledu průměrného amerického televizního diváka v souladu s koncepčními definicemi uvedenými v kódovací knize. Kódování bylo prováděno na úrovni postav a jejich interakcí: kódovány byly postavy hlavní, vedlejší a postavy v pozadí, podmínkou pro kódování však bylo, aby daná postava měla v pořadu alespoň dvě repliky. Postavy s méně než dvěma replikami nebyly do výzkumu zahrnuty. Všechny sledované parametry byly kódovány za použití měřítka Krippendorffova alfa koeficientu.

Z hlediska četnosti zobrazení žen a mužů ve sledovaných pořadech si autoři výzkumu stanovili dvě hypotézy. Hypotéza H1 zněla následovně: „Mužské postavy v hlavním televizním vysílacím čase výrazně převyšují ženské postavy“, hypotéza H2 takto: „Podíl žen zobrazených v hlavním televizním vysílacím čase se výrazně liší oproti podílu žen v populaci Spojených států amerických“.

Dalším zkoumaným parametrem byla dominance a sexualizace předmětných postav. K těmto vlastnostem se vázaly hypotézy H3: „Mužské postavy v hlavním televizním vysílacím čase jsou zobrazovány jako dominantnější, nežli ženské postavy“, H4: „Ženské postavy v hlavním televizním vysílacím čase jsou zobrazovány jako sexuální objekty více, než mužské postavy“ a H5: „Ženské postavy v hlavním televizním vysílacím čase působí jakožto výrazně mladší oproti mužským postavám“. S dominancí byly související tyto pozorované jevy:

- slovní agresivita ($\alpha = .80$),
- fyzická agresivita ($\alpha = .92$),

- míra, v jaké postava na někoho útočila ($\alpha = .86$),
- míra, v jaké někdo na postavu útočil ($\alpha = .82$).

Poslední dvě uvedené proměnné byly evidovány též na škále četnosti, kdy 0 = nikdy a 4+ = velmi často. K sexuální objektivizaci postav se vztahovaly následující vlastnosti:

- typ tělesné postavy ($\alpha = .88$),
- atraktivita ($\alpha = .70$),
- objektivizace ($\alpha = .86$),
- sexuální provokace ($\alpha = .90$).

Typ tělesné postavy byl rozlišován na škále 1-9, kdy 1 = extrémní štíhlost a 9 = obezita. Sexuální provokace byla sledována na škále četnosti 0 (nikdy) až 4+ (velmi často).

Výzkum dále sledoval povolání, kterému se zobrazované postavy v pořadech věnovaly. V souvislosti s tím byly stanoveny hypotézy H6: „Mužské postavy v hlavním televizním vysílacím čase zásadně převyšují ženy ve vysokých funkcích v zaměstnání“ a H7: „Ženské postavy v hlavním televizním vysílacím čase zásadně převyšují muže v oblasti péče (o domov)“. Tyto hypotézy byly ověřovány pomocí přiřazení povolání ($\alpha = .73$) postavy do jedné z 20 kategorií (např. lékařské profese, stavebnictví, student, nezaměstnaný, v důchodu aj.).

Pozorovanými vlastnostmi dále byly maskulinita a femininita. K těm se vázaly hypotézy H8a-c v následujícím znění:

- „Mužské postavy jsou zobrazovány jako kompetentnější nežli ženské postavy“,
- „Ženské postavy jsou zobrazovány jako přívětivější oproti mužským postavám“,
- „Tyto rozdíly jsou nejpatrnější při srovnání starších mužských postav se staršími ženskými postavami“.

V kontextu těchto hypotéz byly relevantní tyto parametry:

- vyjadřovací schopnosti ($\alpha = .81$),
- motivovanost ($\alpha = .81$),
- inteligence ($\alpha = .92$),
- oblíbenost mezi ostatními postavami ($\alpha = .78$),
- zaměření na rodinu ($\alpha = .82$).

Vyjma výše uvedených vlastností výzkum zobrazované postavy sledoval i z hlediska s nimi souvisejících demografických informací (pohlaví – $\alpha = .99$, etnikum – $\alpha = .89$, věk – $\alpha = .85$). Za účelem stanovení, zda pohlaví postavy souvisí s jejími vlastnostmi, byly provedeny t-testy a analýzy odchylek.

Výsledky

V souladu s očekáváním byly ženy v televizi v hlavním vysílacím čase oproti mužům zastoupeny výrazně méně v poměru 39,6 % (ženy) ku 60,4 % (muži), což potvrzuje hypotézu H1. Toto zastoupení neodpovídá poměru mužů a žen v americké populaci, čímž se potvrzuje hypotéza H2.

Hypotéza H3 („Mužské postavy v hlavním televizním vysílacím čase jsou zobrazovány jako dominantnější, nežli ženské postavy“) byla potvrzena na základě větší slovní i fyzické agresivity mužských postav oproti ženským, zobrazení muži též spíše oproti ženám útočili na jiné postavy a v interakcích byli obecně dominantnější. Překvapivým zjištěním bylo, že ačkoliv byly zobrazované ženy oproti mužům atraktivnější, častěji sexuálně provokativní, štíhlejší a mladší, muži byli mnohem více objektivizováni. Takové zobrazení postav částečně vyvrátilo hypotézu H4 a potvrdilo hypotézu H5.

Hypotézy H6 a H7¹ týkající se profesního zaměření zobrazovaných postav nebyly potvrzeny z důvodu zásadního ovlivnění žánrem předmětných televizních programů, kdy se ve většině jednalo o krimi či vyšetřovací drama, a tím pádem majorita postav bez ohledu na pohlaví měla povolání typu policista, vyšetřovatel nebo člen vojenského sboru.

Hypotéza H8a byla vyvrácena na základě toho, že se mužské a ženské postavy v pozorovaných relevantních vlastnostech nijak významně nelišily. Hypotéza H8b byla potvrzena – ženské postavy byly oblíbenější a zároveň více orientované na rodinu oproti postavám mužským. Hypotéza H8c brala v potaz nejen pohlaví zobrazovaných postav, ale i jejich věk, přičemž v tomto slova smyslu nedošlo u mnohých vlastností ke korelaci a tudíž také tato hypotéza byla vyvrácena.

¹ V originálním textu jsou na tomto místě jmenovány hypotézy H3 a H4, pravděpodobně se však jedná o chybu v číslování.

Seznam použitých zdrojů

SINK, Alexander a MASTRO, Dana. Depictions of Gender on Primetime Television: A Quantitative Content Analysis. *Mass Communication & Society*. [online]. 2017, roč. 20, č. 1, s. 3-22 [cit. 2020-10-18]. Dostupné z:
<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=31e790bf-5a3b-46fe-b3be-d804e7befca6%40sessionmgr4008>